

Nr 49.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.

Genom en den 15 april 1910 dagtecknad proposition, nr 166, hvilken af båda kamrarna hänvisats till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.

Häri genom förordnas, att lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

*Utskottets
yttrande.*

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, har föredragande departementschefen till det vid propositionen fogade utdrag af statsrådsprotokollet den 18 mars 1910 anfört följande:

»Den 22 sistlidne oktober anmälde jag inför Kungl. Maj:t Riksdagens skrifvelse den 4 april 1908, hvori Riksdagen hemställt om vidtagande af

åtgärder för införande af förenklade bestämmelser i fråga om anteckning i kyrkobok rörande från utlandet återinflyttade svenskar, särskildt med afseende å deras äktenskapsförhållanden. Till behandling upptogs därvid skrifvelsen i hvad den åsyftade lättnader i sättet för svenska undersåtars styrkande af sin hinderslöshet, och beslöt Kungl. Maj:t att öfver ett i detta syfte upprättadt förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om styrkande af hinderslöshet till äktenskap, lagrådets utlåtande skulle inhämtas. Sedan i anledning af lagrådets yttrande vissa ändringar vidtagits i förslaget, blef detsamma förelagdt Kyrkomötet till godkännande. I skrifvelse den 26 november 1909 har kyrkomötet anmält, att det godkänt ifrågavarande förslag.

Utom nu berörda ämne afser emellertid Riksdagens skrifvelse jämväl lättnader dels i fråga om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap samt andra familjeförhållanden såsom barns födelse, dop m. m. och dels beträffande styrkande af hinderslöshet för personer, som under vistelse utrikes blifvit upptagna till medborgare i annat land.

Bestämmelser om anteckning i kyrkobok i allmänhet lämnas af Konungen i administrativ ordning och äro nu upptagna i nådiga förordningen angående kyrkoböckers förande den 6 augusti 1894. Stadgandena om anteckning af utrikes slutna äktenskap äro däremot gifna i särskild lag af den 1 juli 1898. Beträffande anledningen, hvarför Kungl. Maj:t öfverlämnat åt Riksdagen att gemensamt med sig besluta i denna fråga, framhöll dåvarande chefen för justitiedepartementet vid lagens behandling i riksdagen, att i lagen berördes en grundsats, hämtad från den internationella privaträtten, nämligen att äktenskapets form skall bedömas efter lex loci, och att, då dittills i svensk lag saknats uttryck för denna regel, Kungl. Maj:t syntes hafva handlat riktigast genom att förelägga denna fråga till Riksdagens godkännande och antagande.

Sedan 1898 års lag tillkom, hafva emellertid i vår lagstiftning införts direkta stadganden om i hvilka fall äktenskap, som ingåtts å utrikes ort utan att svensk lags föreskrifter blifvit iakttagna, skola här i riket hållas giltiga, nämligen genom lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap den 8 juli 1904, där §§ 6, 7 och 9 i 1 kap. behandla denna fråga. I 6 § uttalas just ofvanberörda hufvudregel, att där äktenskap å utrikes ort slutits i form, som lagen å den ort föreskrifver, skall äktenskapet här i riket anses vara i behörig form afslutadt.

I omförmälda skrifvelse har Riksdagen uttalat önskvärdheten af att fordringarna för utrikes slutna äktenskaps antecknande i kyrkobok blefve lättade och i sådant afseende särskildt föreslagit, att betyg, utfärdadt af

vederbörande pastor, tillhörande kyrkosamfund, som efter pröfning befunnits äga i detta afseende betryggande ordnade kyrkliga förhållanden, samt affattadt enligt fastställt formulär och försedt med vederbörande församlings sigill, skulle tillerkännas full giltighet i Sverige utan vidare attestering; och borde enligt Riksdagens mening ett sådant betyg äga fullt viteord ej blott i fråga om ingånget äktenskap eller hinderlöshet till äktenskap utan äfven beträffande öfriga förhållanden, hvilka vore af beskaffenhet att bära i kyrkobok antecknas, såsom uppgifter om barns ålder, dop etc.

Domkapitlen, hvilka hörts öfver Riksdagens skrifvelse, hafva väsentligen inskränkt sig till att tillstyrka Riksdagens förslag i denna del. Endast ett af domkapitlen har hemställt om afslag därå.

Med sitt ifrågavarande förslag torde Riksdagen icke hafva afsett att göra någon rubbning i nyssnämnda uti 1 kap. 6 § af 1904 års lag upptagna regel. Då en dylik rubbning ej heller synes bära ifrågakomma, lär en bestämmelse om tillerkännande af vitsord åt intyg af präst i visst utländskt kyrkosamfund bära förutsätta att på offentligt föranstaltande utredts, att vigsel inför sådan präst jämväl inom den främmande stat, där vigseln förrättats, anses såsom behörig form för äktenskaps ingående. Under denna förutsättning finner jag intet vara att invända mot Riksdagens förslag, hvilket onekligen innebär en icke oväsentlig lättnad i ifrågavarande hänseende särskildt för hemvändande svensk-amerikanare. En ändring af de nu gällande bestämmelserna om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap anser jag följaktligen bära vidtagas.

Denna ändring torde emellertid enligt min mening icke bära ske genom införande i 1898 års lag af nytt stadgande i angifna riktning. Sedan genom 1904 års lag i civilrättslig ordning bestämts, under hvilka förutsättningar i utlandet slutna äktenskap skola här i riket hållas för giltiga, saknas tydligen tillräcklig anledning, hvarför bestämmelserna om anteckning i kyrkobok af dylika äktenskap, d. v. s. de närmare bestämmelserna huru för anteckning i kyrkobok styrkas skall, att ett enligt 1904 års lag giltigt äktenskap föreligger, längre skola i motsats mot andra regler angående kyrkobokföringen vara gifna i form af lag, utan synes Konungen bära äga att äfven i ifrågavarande hänseende gifva de behöfliga reglerna. Jag ämnar därför föreslå, att 1898 års lag upphäfves, hvarigenom Konungen omedelbart återvinner rätten att i fråga om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap meddela nödiga bestämmelser. Då omförmälda förordning af den 6 augusti 1894 för närvarande är föremål för omarbetning genom särskilda inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga, torde de bestämmelser, som hädanefter bära gälla

om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap, lämpligen kunna infogas i själfva denna förordning.

I enlighet med hvad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till lag om upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap. Den föreslagna lagen läser böra träda i kraft samtidigt som ändringarna i förordningen angående kyrkoböckers förande, och innefattar med hänsyn härtill förslaget rätt för Konungen att bestämma, när lagen skall träda i kraft.

I fråga om styrkandet af hinderlöshet till äktenskap för personer, som under vistelse i utlandet upptagits till medborgare i främmande stat, gälla bestämmelserna i förberörda lag af den 8 juli 1904 och i förordningen af samma dag, huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka, att hinder mot det äktenskaps afslutande ej är för handen. Såsom i Riksdagens berörda skrifvelse antydts, är det för medborgare i Nordamerikas förenta stater i de flesta fall omöjligt att anskaffa sådana intyg, som i dessa författningar afses. I Förenta staterna finnas nämligen icke några myndigheter, som äro behöriga att utställa dylika intyg. Genom utrikesdepartementet har försök gjorts att få till stånd en öfverenskommelse i ämnet, men har detta försök strandat på Förenta staternas vägran, motiverad därmed att äktenskapslagstiftningen därstädes tillkommer de särskilda staterna.

Till undanrödjande af nu anmärkta svårigheter har i ärendet ett af domkapitlen föreslagit, att sådan ändring måtte vidtagas i 1904 års lagstiftning, att den komme att gälla allenast mot de länder, hvilka i likhet med Sverige biträdt den i Haag den 12 juni 1902 afslutade konvention, hvars grundsatser i nämnda lagstiftning utförts. Gent emot de länder, däribland Förenta staterna, som icke anslutit sig till konventionen, borde gälla lättare former.

Till detta förslag kan jag icke ansluta mig. Att redan så snart efter tillkomsten af 1904 års lagstiftning vidtaga en dylik genomgripande förändring af densamma synes mig icke ens böra ifrågasättas. Hvad angår de svensk-amerikanare, som återvändt till Sverige för att här bosätta sig, är att märka, att numera i regel ingen svårighet möter för dem att redan en kort tid efter hitkomsten blifva upptagna till svenska medborgare, och kunna de därefter för styrkande af sin hinderlöshet åberopa sig å de för svenskar gällande bestämmelserna. Vidare bör framhållas, att enligt ett flertal amerikanska staters lagar rätten att ingå äktenskap pröfvas efter lagen å den ort, där äktenskapet ingås, och att följaktligen vid äktenskaps ingående i Sverige dessa staters undersåtar jämlikt 1 kap. 2 § andra punkten i nämnda lag äga med afseende å sin rätt att ingå äktenskap

åberopa sig å svensk lag. I hvad mån genom ändringar i omförmälda förordning ytterligare lättnader kunna beredas utlänningar, är en fråga, till hvilken jag vid senare tillfälle skall återkomma.»

Utskottet har vid granskning af lagförslaget icke funnit något att mot detsamma erinra och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 maj 1910.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.
